

VODÍTKA K PLNĚNÍ POVINNOSTÍ

NAŘÍZENÍ EU PROTI ODLESŇOVÁNÍ

pro odvětví lesnictví v ČR

Ústav pro hospodářskou úpravu lesů Brandýs nad Labem

Obsah

1. Úvod	3
2. Klíčové prvky nařízení	3
2.1. Povinnost vykonat náležitou péči	5
2.2. Prohlášení o náležité péči	6
3. Informační systém EU	11
3.1. Příprava a předložení prohlášení o náležité péči	12
3.2. Referenční a ověřovací číslo	12
3.3. Přenos dat přes rozhraní	13
4. Různé specifické formy hospodářských subjektů a odpovědnost za dodržování nařízení	13
4.1. Sdružování vlastníků lesa	13
a) Službový spolek	13
b) Lesní družstva	13
4.2. Zprostředkovatel dodávek dřeva	14
4.3. Prodej nastojato	14
5. Národní prováděcí zákon	14
Příloha I: Vybrané scénáře	15
1. Malý vlastník lesa	15
2. Lesní družstvo	16
3. Velký vlastník lesa	16
Příloha II: Vzor povolení	18
Příloha III: Seznam nejběžnějších druhů dřevin v ČR s českými a latinskými názvy	19

1. Úvod

Celosvětové odlesňování je jednou z hlavních příčin ztráty biologické rozmanitosti, změny klimatu a znehodnocování půdy. Navzdory dosavadnímu úsilí se v posledních letech nepodařilo odlesňování dostatečně omezit, natož ukončit. Hlavní příčinou celosvětového odlesňování je neudržitelné využívání půdy, zejména v tropech, které je z velké části způsobeno také spotřebou zdrojů ze strany členských států EU. Kritické jsou zejména tyto komodity: **sója, palma olejná, skot, káva, kakao, kaučuk a dřevo**.

Podle nařízení (EU) 2023/1115¹ (dále jen "nařízení") mohou být tyto relevantní komodity a vyjmenované produkty z nich vyrobené uváděny, dodávány na trh Unie nebo vyváženy z Unie pouze tehdy, pokud nejsou spojeny s odlesňováním a znehodnocováním lesů. Musí být rovněž vyprodukovány v souladu s příslušnými právními předpisy země produkce a musí se na ně vztahovat prohlášení o náležité péči. Právní požadavky EU se vztahují na produkci výše uvedených relevantních komodit jak ve třetích zemích, tak v členských státech EU.

Cílem této příručky je podpora vlastníků lesů při naplňování požadavků nařízení v praxi. Za tímto účelem vysvětluje právní požadavky EU, které jsou důležité pro domácí produkci dřeva a jeho uvádění na trh, a na vybraných scénářích ukazuje možná řešení pro praktické uplatňování nařízení.

Tato příručka si nečiní nárok na úplnost a není právně závazná.

2. Klíčové prvky nařízení

Nařízení **vstoupilo v platnost 29. června 2023** a začne se uplatňovat od **30. prosince 2024** (v případě schválení odložení účinnosti nařízení se začne uplatňovat od 30. 12. 2025). Ruší nařízení (EU) č. 995/2010 (nařízení EU o dřevě²), které od roku 2013 stanovovalo povinnosti v oblasti provádění náležité péče, pokud jde o legalitu původu dřevařských produktů.

Členské státy jsou povinny zajistit dodržování tohoto nařízení. Provádění nařízení v ČR bude upraveno vnitrostátním prováděcím zákonem; zákon o uvádění dřeva a dřevařských výrobků na trh č. 226/2013 Sb. bude odpovídajícím způsobem změněn.

Podle nařízení může být od 30. prosince 2024 (respektive 30. 12. 2025) **dřevo a produkty z něj uváděny** na trh EU, nebo vyváženy z EU **pouze tehdy**, pokud v souladu s **čl. 3 nařízení**:

1. **nezpůsobují odlesňování** (respektive znehodnocování lesů),
2. byly vyprodukovány v souladu s **příslušnými právními předpisy země produkce**,
3. vztahuje se na ně **prohlášení o náležité péči**.

Do oblasti působnosti nařízení spadají komodity: sója, palma olejná, skot, káva, kakao, kaučuk a **dřevo**, jakož i produkty z nich uvedené v příloze I nařízení. Tyto relevantní komodity a relevantní produkty z nich vyrobené nesmějí být vyprodukovány na půdě na níž po 31. prosinci 2020 došlo k odlesnění nebo ke znehodnocení lesů.

¹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2023/1115 ze dne 31. května 2023 o dodávání některých komodit a produktů spojených s odlesňováním a znehodnocováním lesů na trh Unie a o jejich vývozu z Unie a o zrušení nařízení (EU) č. 995/2010 (Úř. věst. L, 2023/1115, 9.6.2023, s. 206).

² Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 995/2010 ze dne 20. října 2010, kterým se stanoví povinnosti hospodářských subjektů uvádějících na trh dřevo a dřevařské výrobky (Úř. věst. L 295, 12.11.2010, s. 23).

V lesnické prvovýrobě se obvykle jedná o dřevo v celých délkách nebo rozřezané na jednotlivé sortimenty. Dále se tato příručka bude zabývat vzhledem ke svému zaměření pouze komoditou dřevo.

Nařízení vyžaduje, aby dřevo **bylo dosledovatelné až k pozemku**, kde bylo vypěstováno. Dřevo uváděné na trh EU nebo vyvážené z EU proto musí být na každém kroku dodavatelského řetězce odděleno od dřeva neznámého původu nebo od dřeva, jehož těžba způsobila odlesňování nebo znehodnocení lesů ve smyslu tohoto nařízení.

Pokud identifikaci a oddělení nelze provést, například proto, že nevyhovující dřevo bylo smícháno se dřevem neznámého původu, pak celý relevantní produkt nevyhovuje, protože nelze zaručit splnění podmínek čl. 3 nařízení, a proto nesmí být uveden na trh EU ani vyvezen.

Odlesňování ve smyslu nařízení je přeměna lesa³ na plochy k zemědělskému využití, ať již je způsobena člověkem, či nikoliv. V ČR brání odlesňování platná legislativa.

Znehodnocování lesů ve smyslu nařízení se rozumí strukturální změny lesních porostů v podobě přeměny lesních porostů po 31. 12. 2020:

- a) původních lesů nebo přirozeně se obnovujících lesů na lesní plantáže nebo jiné zalesněné plochy⁴,
- b) původních lesů na vysazené lesy.

Původním lesem (primární les) ve smyslu nařízení je přirozeně obnovený les s původními druhy stromů, kde nejsou patrné **žádné známky lidské činnosti** (prales) a ekologické procesy nejsou významně narušeny. Tento typ lesa se vyvíjel po stovky až tisíce let bez velkých zásahů, jako je těžba dřeva, výsadba, či jiné formy lidského hospodaření.

Přirozeně se obnovujícím lesem je les složený převážně ze stromů pocházejících z přirozené obnovy; zahrnuje cokoli z následujícího:

- a) lesy, u nichž **není možné rozlišit**, zda jsou vysazené nebo přirozeně obnovené,
- b) lesy s kombinací přirozeně obnovených původních druhů stromů a vysazených nebo vysetých stromů, u nichž se očekává, že přirozeně obnovené stromy budou v dospělosti tvořit hlavní část zásoby porostu.

Lesní plantáží je vysazený les, který je intenzivně obhospodařován a při výsadbě **i v dospělosti splňuje všechna tato kritéria**: jeden či dva druhy stromů, stejná věková třída a pravidelné rozestupy; to zahrnuje rychle rostoucí plantáže na získávání dřeva, vlákniny a energie a nezahrnuje lesy vysazené za účelem ochrany nebo obnovy ekosystémů ani lesy založené sadbou nebo sítí, které se v dospělosti podobají nebo **budou podobat** přirozeně se obnovujícím lesům. Lesní plantáže se na pozemcích určených k plnění funkcí lesa v ČR nevyskytují, neboť porosty rychle rostoucích dřevin se mohou pěstovat pouze na zemědělské půdě.

³ Lesy ve smyslu nařízení jsou plochy o rozloze větší než 0,5 ha se stromy o výšce nad 5 m a korunovým zápojem větším než 10 % nebo se stromy, schopnými dosáhnout těchto prahových hodnot in situ, s výjimkou půdy, která se využívá převážně k zemědělskému či městskému využití, jako jsou parky, zahrady, zelené pásy nebo živé ploty. Vyloučeny jsou rovněž zemědělské plantáže s porosty stromů v rámci systémů zemědělské produkce, jako jsou plantáže ovocných stromů, olivové sady a agrolesnické systémy, kde se plodiny pěstují pod stromovým krytem.

⁴ „Jinou zalesněnou plochou“ je půda neklasifikovaná jako „les“ a mající rozlohu více než 0,5 hektaru se stromy vyššími než pět metrů a korunovým zápojem mezi 5 % a 10 % nebo se stromy schopnými dosáhnout těchto prahových hodnot in situ, nebo s kombinovaným porostem keřů, křovin a stromů nad 10 %, s výjimkou půdy, která se využívá převážně k zemědělskému či městskému využití.

Nařízení se zabývá pouze znehodnocováním lesů způsobeným aktivními změnami lesních porostů. Znehodnocování lesů způsobená změnou klimatu, kalamitami nebo lesními požáry jsou mimo oblast působnosti nařízení. Podle inventarizace lesů se v ČR nachází jen minimální podíl původních lesů.

2.1. Povinnost vykonat náležitou péči

Nařízení ukládá hospodářským subjektům, které uvádějí dřevo a výrobky z něj na trh EU, dodávají je nebo je z EU vyvážejí, **vykonat** před uvedením dřeva na trh nebo před jejich vývozem **náležitou péči** v souladu s článkem 8 s cílem prokázat soulad dodávaného dřeva s článkem 3.

To znamená, že vlastník lesa smí uvést nebo dodat dřevo na trh EU, nebo ho vyvézt z EU, pouze pokud po vykonání náležité péče dospěje k závěru, že neexistuje žádné nebo existuje jen zanedbatelné riziko, že vytěžené dřevo není v souladu s tímto nařízením.

Každý hospodářský subjekt musí mít vnitřní směrnici (tzv. **Systém náležité péče**), která popisuje, jak hospodářský subjekt náležitou péči provádí.

Náležitá péče zahrnuje:

1. **shromáždění informací** k prodávanému dříví dle článku 9,
2. **posouzení rizik** dle článku 10, zda existuje riziko, že při těžbě dříví, které má být uvedeno na trh nebo vyvezeno, došlo k odlesnění nebo ke znehodnocení lesů ve smyslu nařízení, anebo těžba dříví proběhla v rozporu s příslušnými právními předpisy ČR
3. **přijetí opatření ke zmírnění rizik** dle článku 11 nařízení v případě, že riziko dle odst. 2 bylo vyhodnoceno vyšší než zanedbatelné.

„Hospodářským subjektem“ je každá fyzická nebo právnická osoba, která v rámci obchodní činnosti uvádí relevantní produkty na trh EU, nebo je vyváží z EU. Hospodářským subjektem je tak **každý vlastník lesa**, resp. subjekt mající práva a povinnosti vlastníka les, **kteřý uvádí dřevo na trh EU, nebo ho vyváží z EU.**

Uvedením na trh se rozumí první dodání dřeva na trh Unie.

Dodáním na trh se rozumí dodání dřeva k distribuci, spotřebě nebo použití na trhu Unie v rámci obchodní činnosti, ať už za úplatu, nebo bezplatně. Dodáním se rozumí i vlastní spotřeba při podnikání samotného hospodářského subjektu nebo obchodníka.

Přemístění dřeva na sklad, aniž by bylo právo nakládat s ním převedeno třetí straně, není uvedením nebo dodáním relevantního produktu na trh ve smyslu nařízení (např. převoz dřeva na dražbu cenných sortimentů).

Nařízení umožňuje **zjednodušený výkon náležité péče**, pokud **dřevo** bylo vyprodukováno a relevantní produkty vyrobeny v zemích, které byly v souladu s článkem 29 zařazeny do kategorie s „**nízkým rizikem**“ odlesňování nebo znehodnocování lesů (**článek 13**). Předpokládá se, že ČR bude Evropskou komisí zařazena mezi země s nízkým rizikem.

Zjednodušený výkon náležité péče znamená, že hospodářské subjekty nebudou muset plnit povinnosti podle článků 10 a 11 (posouzení rizika odlesnění či znehodnocení lesů a provedení opatření ke zmírnění rizika), pokud si ověřily, že **nehrozí riziko obcházení tohoto nařízení nebo mísení se dřevem neznámého původu** nebo s produkty **pocházejícími ze zemí** zařazených do kategorie „**vysoké riziko**“ nebo „**standardní riziko**“.

I v případě zjednodušeného výkonu náležité péče **musí** hospodářské subjekty **shromažďovat informace** dle článku 9, které prokazují soulad produktu s nařízením dle článku 3 a uchovávat je po dobu pěti let:

- a) popis dodávaného dříví (sortiment) a úplný vědecký název druhu dřeviny,
- b) množství dříví,
- c) zemi produkce,
- d) geolokalizaci všech pozemků, na nichž byly relevantní stromy vytěženy, jakož i datum nebo časové rozmezí produkce,
- e) jméno, poštovní adresu a e-mailovou adresu podniku nebo bydliště fyzických osob, které hospodářskému subjektu dodaly dřevo,⁵
- f) jméno, poštovní adresu a e-mailovou adresu hospodářského subjektu nebo obchodníka, kterým bylo dřevo dodáno,
- g) přiměřeně přesvědčivé a ověřitelné informace o tom, že dodávané dřevo nezpůsobilo odlesňování,⁶
- h) přiměřeně přesvědčivé a ověřitelné informace o tom, že dodávané dřevo bylo vyprodukováno v souladu s příslušnými právními předpisy země produkce, včetně doložení práva využívat příslušnou plochu pro účely produkce dřeva.

Výše uvedené informace musí hospodářský subjekt uchovávat po dobu 5 let a předložit v případě kontroly. Většinu těchto informací lze nalézt ve smlouvách o prodeji dřeva, fakturách či podobných dokumentech. Vzhledem k tomu, že prohlášení o náležité péči neobsahuje žádné informace o období těžby dřeva, doporučuje se uchovávat faktury nebo podobné dokumenty, které tyto informace obsahují. Splnění povinnosti náležité péče v prvovýrobě dřeva lze tedy v podstatě dosáhnout dodržováním platné legislativy a řádným vedením lesní hospodářské evidence.

Hospodářské subjekty sdělí svým odběratelům na dalších stupních dodavatelského řetězce dřeva veškeré informace nezbytné k prokázání toho, že byla vykonána náležitá péče a že nebylo zjištěno riziko vyšší než zanedbatelné, včetně referenčních čísel prohlášení o náležité péči vztahujících se dodávanému dřevu a produktů z něj.

Oznamovací a zveřejňovací povinnost podle článku 12 nařízení se vztahuje výhradně na "velké podniky".⁷

2.2. *Prohlášení o náležité péči*

Před uvedením dřeva na trh nebo před jeho vývozem musí být předloženo do informačního systému Evropské komise **prohlášení o náležité péči**.

Prohlášením o náležité péči hospodářský subjekt potvrzuje, že splnil svou povinnost vykonat náležitou péči (článek 8) a že při těžbě dřeva, které má být uvedeno na trh nebo vyvezeno, nedošlo

⁵ Pro vlastníky lesů irelevantní, protože jim nejsou dodávány relevantní produkty ve smyslu nařízení.

⁶ V prvovýrobě stačí v případě kontroly předložit příslušný původ dřeva. Legálnost kácení (ve smyslu čl. 3 písm. b) nařízení) se předpokládá až do doby, než je zjištěno vyšší než zanedbatelné riziko, že v dodávce dřeva a produktů z něj je obsaženo dřevo nevyhovující podmínkám nařízení.

⁷ V souladu s článkem 3 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/34/EU se za velké podniky považují ty, které k rozvahovému dni překračují alespoň dvě z těchto tří hraničních hodnot: bilanční suma 25 000 000 EUR, čistý obrát 50 000 000 EUR, a průměrný počet zaměstnanců během účetního období 250.

k odlesnění nebo ke znehodnocení lesů ve smyslu nařízení, nebo že těžba dřeva neproběhla v rozporu s příslušnými právními předpisy ČR.

V prohlášení o náležitě péči (viz příloha II nařízení) musí být uvedeny **následující informace**:

1. **název, adresa** hospodářského subjektu a jeho registrační, nebo identifikační číslo (číslo EORI pro dovozce/vývozce a pro domácí producenty IČO/DIČ), v případě fyzických osob jméno, příjmení a datum narození,
2. jeden nebo více kódů HS (4401 pro palivové dřevo, 4403 pro surové dřevo), **druh dřevin s úplným vědeckým názvem**, obchodní název a množství (u dřeva obvykle v metrech krychlových),
3. **geolokalizaci všech pozemků**, na kterých bylo dřevo vyprodukováno,
4. text: „Předložením tohoto prohlášení o náležitě péči **hospodářský subjekt potvrzuje**, že byla vykonána náležitá péče v souladu s nařízením 2023/1115 a že nebylo zjištěno žádné riziko nebo jen zanedbatelné riziko, že relevantní produkty nejsou v souladu s čl. 3 písm. a) nebo b) uvedeného nařízení.“,
5. podpis hospodářského subjektu (digitálně při zaslání prohlášení o náležitě péči).

Hospodářský subjekt nebo jeho zplnomocněný zástupce zadává informace digitálně do **informačního systému EU** (viz oddíl 3.1). Informační systém EU poté vygeneruje **referenční číslo**.

Hospodářský subjekt toto referenční číslo sdělí odběratelům dřeva a předává jej tak dále v dodavatelském řetězci.⁸ Příslušné referenční číslo prohlášení o náležitě péči bude výrobky ze dřeva provázet až po jejich distribuci konečným spotřebitelům.

Podle článku 6 nařízení mohou hospodářské subjekty nebo obchodníci jmenovat **zplnomocněného zástupce**, aby **jejich jménem vypracoval a předložil prohlášení o náležitě péči**. Zplnomocněným zástupcem může být například lesnické sdružení, poskytovatel lesnických služeb, obchodník se dřevem nebo pila. Zplnomocněným zástupcem nemůže být fyzická osoba nebo mikropodnik na bezprostředně následujícím stupni dodavatelského řetězce, pokud je pověřujícím hospodářským subjektem fyzická osoba nebo mikropodnik. Pověřující **hospodářský subjekt zůstává nadále odpovědný** za to, že **dřevo uváděné na trh je v souladu s nařízením**. Pověření zplnomocněného zástupce musí být písemné. Lze tak učinit prostřednictvím zvláštní plné moci vystavené speciálně pro tento účel (viz Příloha II. této příručky) nebo prostřednictvím jiného ustanovení, například v případě lesnického sdružení prostřednictvím odpovídajícího dodatku ke stanovám.

Prohlášení o náležitě péči musí obsahovat geolokalizace **všech pozemků, na nichž se prodávané dřevo pěstovalo**. Geolokalizace (čl. 2 bod 28 nařízení) je **zeměpisná poloha pozemku** popsána souřadnicemi zeměpisné šířky a délky, které odpovídají alespoň jednomu bodu zeměpisné šířky a délky a používají nejméně šest desetinných míst.

Za pozemek (čl. 2 bod 27 Nařízení) lze považovat parcelu katastru nemovitosti. Pozemek musí zachycovat přesnou oblast produkce a **mít dostatečně homogenní podmínky**, aby bylo možné vyhodnotit celkovou úroveň rizika odlesňování a znehodnocování lesů související s relevantní

⁸ Referenční číslo lze předat několika kupujícím prodaného dřeva. Příklad těžby bukového dřeva: Dřevo z kmene jde na pilu, dřevo z koruny se prodá jiné společnosti jako palivové dřevo. Oba prodeje se uskuteční pod stejným referenčním číslem.

produkty vyrobenými na této půdě. Pokud několik parcel KN patřících jednomu vlastníkovi tvoří uzavřený celek, lze je shrnout jako jeden pozemek ve smyslu nařízení (**prostorová agregace**).

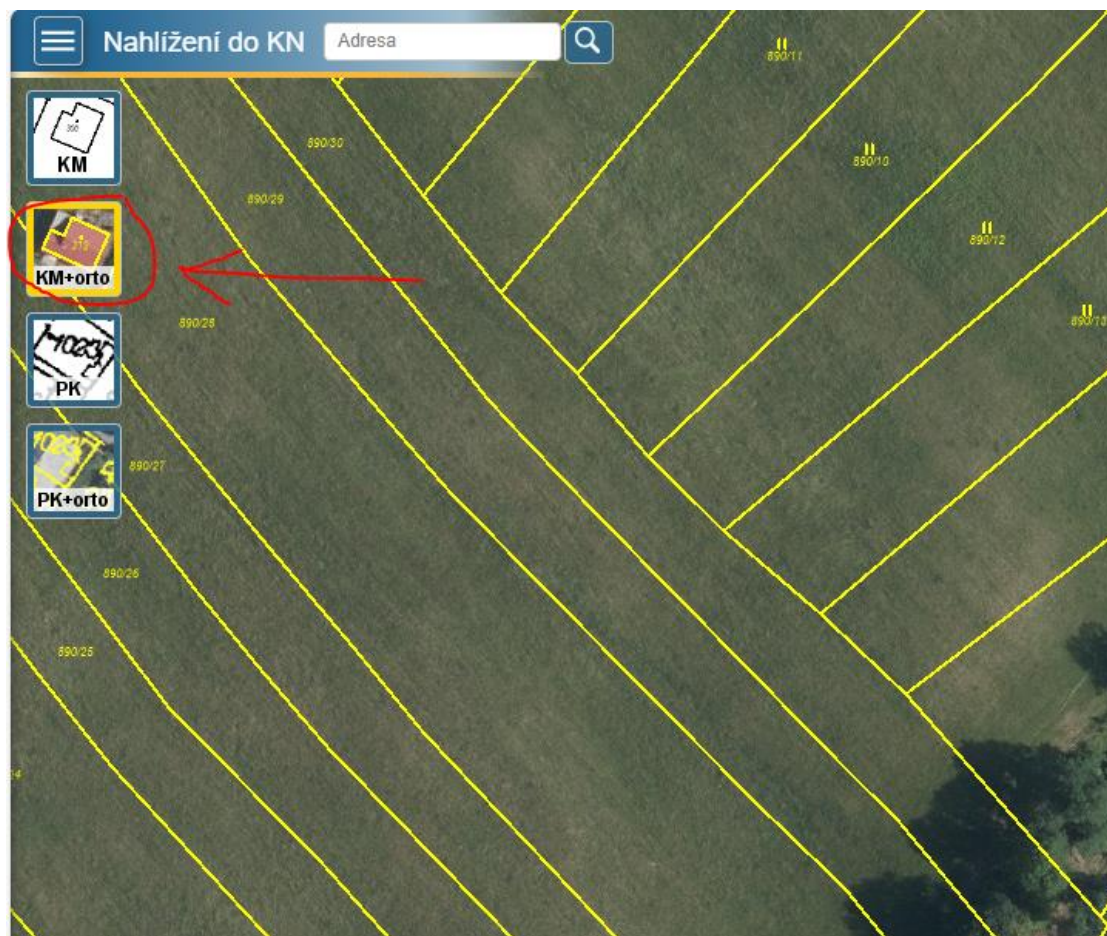
Výběr typu geolokalizace závisí především na **velikosti lesního majetku**. Je-li obhospodařována pouze jedna konkrétní parcela, při geolokalizaci stačí zaznamenat jen tuto jednotlivou parcelu. V případě vlastníka souvislého lesa **o rozloze menší než 4 ha** je nejjednodušší geolokalizační bod. Větší vlastník se může rozhodnout mezi bodem pro konkrétní porostní skupinu o rozloze do 4 ha, nebo polygonem(y) ohraničujícím(i) porostní skupinu(y), dílec, oddělení, nebo LHC.

Polygon nebo více polygonů musí zahrnovat pouze pozemky, ke kterým má hospodářský subjekt uvádějící dřevo na trh právo k užívání. Pro vytvoření polygonu je třeba určit dostatečný počet geolokalizačních souřadnic, které popisují obrys příslušného pozemku. Celková velikost souboru pro jedno prohlášení o náležité péči nesmí přesáhnout 25 Mb.

Změny ve výměře pozemku, ať už při úbytku nebo přírůstku plochy, je třeba změnu znovu zaznamenat prostřednictvím geolokalizace v závislosti na dosud zvolené metodě postupu geolokalizace.

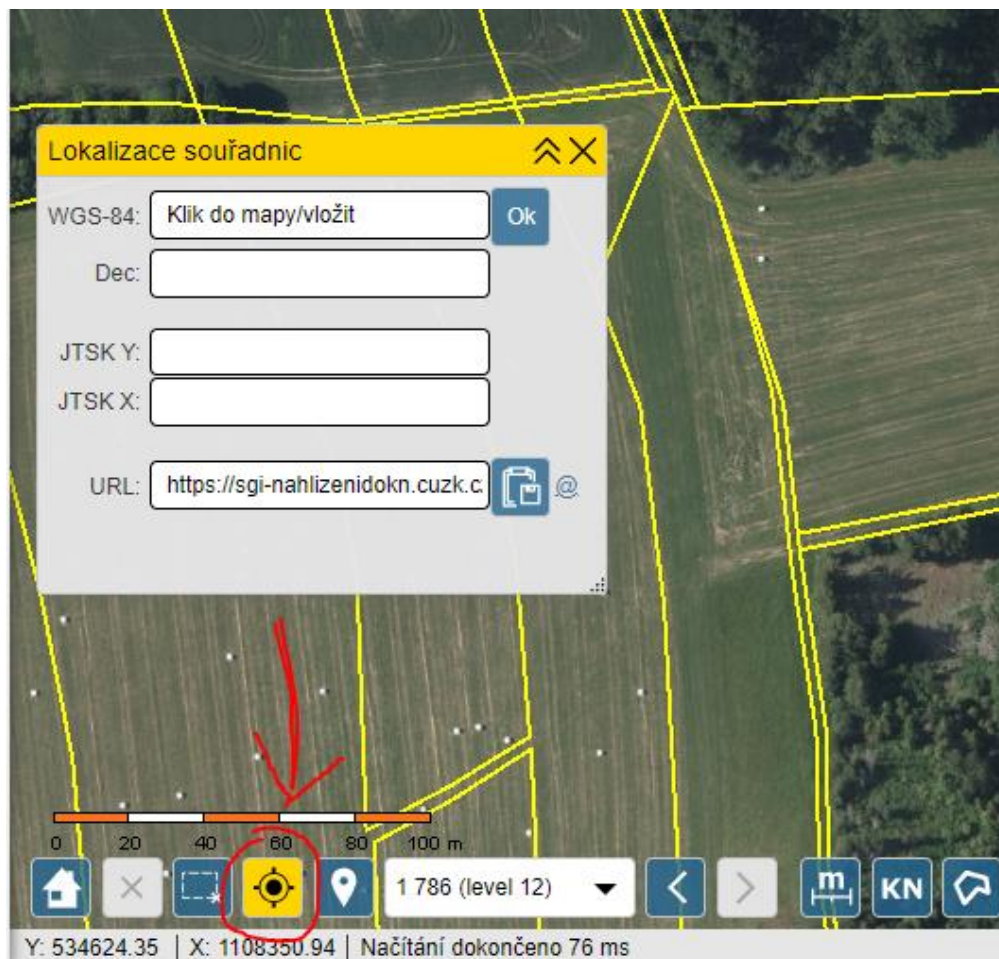
Geolokalizace pozemků mohou být přímo zadány do digitální mapy v rámci informačního systému EU nebo vloženy jako dříve vytvořený datový balíček ve standardním formátu GeoJSON17. V druhém případě mohou být souřadnice získány buď manuálně v terénu pomocí přístroje s GPS (např. smartphone/tablet) nebo získány z digitálních map, kde jsou tyto informace již uloženy. K tomu lze využít veřejně dostupné bezplatné geoportály, například portál <https://sgi-nahlizenidokn.cuzk.cz/>. Do map lze zaškrtnutím KM+orto zobrazit letecký snímek a katastrální podklady (viz obrázek 1).

Obrázek č.1

Geografické souřadnice zvoleného bodu na parcele lze získat kliknutím na tlačítko “Lokalizace souřadnic” (viz obrázek 2). Prázdná políčka se souřadnicemi se zaplní kliknutím do mapy na určeném bodu (zpravidla střed pozemku).

Obrázek č.2

Prohlášení o náležitě péči **podává hospodářský subjekt** (vlastník lesa) **před uvedením dříví na trh nebo před jejich vývozem**. Podáním prohlášení o náležitě péči **hospodářský subjekt potvrzuje**, že při těžbě dříví uváděného na trh nedošlo k odlesnění nebo ke znehodnocení lesů ve smyslu nařízení, a **že těžba dříví proběhla v souladu s příslušnými právními předpisy ČR**.

Jak často budou prohlášení o náležitě péči předkládána hospodářským subjektem do informačního systému EU, **jaké množství dřeva** v něm bude uvedeno a na **jak velké území lesa se bude vztahovat je plně na rozhodnutí hospodářského subjektu**. Bude vycházet ze záměru dřevo umístit na trhu a na míře rizika, které hospodářský subjekt bude ochoten přijmout.

Prohlášení o náležitě péči lze například podávat týdně, měsíčně, čtvrtletně nebo ročně. Prohlášení lze také předkládat jednotlivě podle potřeby bez časové pravidelnosti. Z důvodu sledovatelnosti by se však jedno prohlášení nemělo vztahovat na delší období, než je jeden rok.

Je nutné specifikovat všechny druhy stromů. Rozlišování množství podle dřevin není nutné. Informace o množství lze uvést souhrnně pro všechny druhy stromů.

Pokud jsou kromě hlavních druhů dřevin, které jsou již uvedeny v prohlášení o náležitě péči (jiné než v Příloze III. této příručky), použity i vzácné druhy dřevin, je vhodné pro ně vytvořit samostatné prohlášení o náležitě péči.

V případě provádění **neplánovaných těžeb** v případě kalamit nebo z jiných příčin, které překročí množství dřeva původně uvedené v prohlášení o náležitě péči, je třeba předložit dodatkové prohlášení o náležitě péči. V případě **nedostatečného plnění vykázaných množství dřeva**, například v případě předložení prohlášení o náležitě péči na základě ročního plánu těžby, lze referenční číslo prohlášení o náležitě péči buď uzavřít současně s koncem kalendářního roku, nebo jej nadále používat až do naplnění na prohlášení uvedeného množství dřeva (doba platnosti jednoho prohlášení nesmí být delší než 12 měsíců). Po uplynutí této doby použitelnosti již nelze předmětné referenční číslo použít. Je důležité, aby na trh bylo uváděno na trh EU pouze dřevo, na které se vztahuje platné prohlášení o náležitě péči, resp. referenční číslo.

Větší časové nebo prostorové seskupení dřeva v jednom prohlášení o náležitě péči s sebou logicky nese také **větší riziko možných situací**, kdy těžba dříví neproběhne v souladu s příslušnými právními předpisy ČR. **Pokud bude jedno prohlášení o náležitě péči podáno na celé LHC** a následně se zjistí, že například těžba v jedné porostní skupině bude v rozporu s čl. 3 nařízení, pak **veškeré výrobky ze dřeva s tímto referenčním číslem nelze uvést na trh**.

Hospodářské subjekty, které se dozvědí nové informace, včetně opodstatněných obav dle článku 31 nařízení, **naznačující**, že u relevantního produktu, který uvedly na trh, existuje riziko, že **není v souladu s tímto nařízením, neprodleně uvědomí** příslušné orgány členských států, v nichž relevantní produkt uvedly na trh, jakož i **své odběratele**, jimž relevantní produkt dodaly.

Do doby vyvrácení těchto informací nebo obav budou hospodářské subjekty i obchodníci považovat dříví s nevyhovující geolokalizací za nevyhovující produkt, který automaticky vylučuje, aby jakékoli dodávky dříví (nebo produktů z něj) smíchané se dřívím s nevyhovujícím referenčním číslem byly uváděny, dodávány na trh nebo vyváženy.

Příslušné orgány opodstatněné obavy pečlivě, nestranně a **bez zbytečného odkladu posoudí**, včetně toho, **zda jsou tvrzení řádně podložena**, a přijmou nezbytná opatření, včetně provedení kontrol a slyšení hospodářských subjektů a obchodníků, s cílem odhalit možná porušení tohoto nařízení a ve vhodných případech přijmou předběžná opatření podle článku 23, aby zabránily uvádění a dodávání relevantních produktů, které jsou předmětem šetření, na trh a jejich vývozu.

3. Informační systém EU

Informační systém EU⁹ je speciální online nástroj, který budou hospodářské subjekty nebo jejich zplnomocnění zástupci používat k vytváření elektronických prohlášení o náležitě péči a jejich předkládání příslušným orgánům, jakož i k získávání příslušných referenčních a ověřovacích čísel.

Systém je vyvíjen a provozován Evropskou komisí. Registrace v informačním systému EU je možná od 6. listopadu 2024 a podávání prohlášení o náležitě péči od 2. prosince 2024. Podrobná pravidla fungování Informačního systému budou stanovena prováděcím aktem.

⁹ https://green-business.ec.europa.eu/deforestation-regulation-implementation/deforestation-due-diligence-registry_en#development-roadmap

3.1. Příprava a předložení prohlášení o náležitě péči

Pro vytvoření prohlášení o náležitě péči musí hospodářské subjekty nebo jejich zplnomocnění zástupci zadat požadované informace do informačního systému EU. Kromě uvedení svého jména a adresy hospodářské subjekty vyberou relevantní produkt, který má být uveden na trh, ze seznamu a zadat charakteristiky, jako je úplný vědecký název druhu dřeviny nebo objem.

Musí být uvedena země produkce a zeměpisná poloha pozemku, na kterém byla relevantní komodita vyprodukována. Geolokalizační souřadnice lze importovat jednotlivě nebo ve velkém množství jako soubor ve standardním formátu GeoJSON. Alternativně lze geolokalizaci zadat přímo v informačním systému EU na mapě, která je zde k dispozici. Jako vzor lze použít i již dříve předložené prohlášení o náležitě péči. Geolokalizační souřadnice tedy lze zkopírovat a znovu použít a není nutné je zadávat znovu.

Předložením prohlášení o náležitě péči hospodářský subjekt potvrdí soulad s nařízením a dokument elektronicky podepíše. Vytvořená a předložená prohlášení o náležitě péči může hospodářský subjekt prohlížet a spravovat v informačním systému EU.

Zrušení nebo změna předloženého prohlášení o náležitě péči je možná do 72 hodin od předložení. Pokud již bylo referenční číslo použito v celním prohlášení nebo v jiném prohlášení o náležitě péči, je zrušení nebo změna vyloučena. I v případě, že relevantní produkt již byl uveden, dodán na trh EU nebo vyvezen z EU, změny již nejsou povoleny.

3.2. Referenční a ověřovací číslo

Při předložení prohlášení o náležitě péči obdrží hospodářský subjekt automaticky vygenerované referenční číslo a ověřovací číslo. Ověřovací číslo slouží pro možnost předání referenčního čísla dále v řetězci pro případ odkázaní se na stávající referenční číslo. Referenční číslo musí být předáno celým dodavatelským řetězcem. S **ověřovacím číslem poskytuje** hospodářský subjekt kupujícímu podél dodavatelského řetězce **potvrzení** k použití celého obsahu relevantního prohlášení o náležitě péči, včetně geolokalizace produkčních oblastí, a umožňuje tak kupujícímu nebo dalšímu dodavatelskému řetězci získat úplný přehled. Bez ověřovacího čísla nebude možné se odkázat na poskytnuté referenční číslo a prohlášení o náležitě péči.

The image shows a screenshot of a web interface. On the left, under the heading "1. Referenční číslo", there is a text input field containing the number "24CZBAIBXLV611". On the right, under the heading "Verification Number", there is a text input field containing a series of asterisks "*****" and a small circular icon with a magnifying glass to its right.

Obrázek č.3

3.3. Přenos dat přes rozhraní

Prostřednictvím otevřeného programového rozhraní (API) mohou poskytovatelé komerčních systémů nebo účastníci trhu s vlastními systémy tyto systémy připojit k informačnímu systému EU a spravovat a předkládat prohlášení o náležité péči prostřednictvím přímého digitálního připojení. Technické specifikace programovacího rozhraní jsou k dispozici na internetových stránkách Evropské komise pro informační systém EU (viz výše).

4. Různé specifické formy hospodářských subjektů a odpovědnost za dodržování nařízení

4.1. Sdružování vlastníků lesa

Sdružení nebo spolky mohou převzít předávání prohlášení o náležité péči za své členy jako zplnomocnění zástupci nebo mohou jednat jako hospodářský subjekt. Záleží především na stanovách sdružení či spolku.

a) Službový spolek

Službový spolek může jednat jako zplnomocněný zástupce vlastníků lesa, kteří jsou hospodářskými subjekty (čl. 6 odst. 3 nařízení), a podávat jejich jménem prohlášení o náležité péči. V tomto případě službový spolek předkládá jednotlivá prohlášení o náležité péči za relevantní vlastníky lesa. Odpovědnost za dodržování nařízení zůstává na jednotlivých vlastnících lesa.

b) Lesní družstva

Lesní družstva uvádí dřevo na trh za své členy hromadně (nikoli za každého člena zvlášť) jako hospodářský subjekt. Vzhledem k tomu, že za dodržování nařízení je odpovědný prodávající, nese v tomto případě odpovědnost za dodržování nařízení statutární zástupce družstva, a to na základě stanov družstva.

S ohledem na odpovědnost se doporučuje, aby sdružení nebo spolky prokazatelně informovaly své členy a vlastníky lesa, od kterých vykupují dřevo, o povinnosti dodržovat nařízení.

Rozhodujícím faktorem pro rozlišení forem uvádění dřeva na trh je skutečnost, kdo uvádí dřevo prvně na trh v souladu s přílohou I nařízení. Níže jsou uvedeny tři různé příklady uvádění dřeva na trh:

4.2. Zprostředkovatel dodávek dřeva

Vlastníci lesa těží dřevo na svých pozemcích a prostřednictvím zprostředkovatele ho prodává. Tento způsob prodeje se týká i aukcí.

Zprostředkovatel dodávek dřeva sdružuje dodávky dřeva více vlastníků lesa a vyjednává podmínky kupní smlouvy s kupujícím. Za realizovaný obchod získává provizi. Prodej dřeva se realizuje mezi vlastníkem lesa a odběratelem dřeva.

V těchto případech je každý jednotlivý vlastník lesa hospodářským subjektem (čl. 2 odst. 15 nařízení) a je odpovědný za dodržování nařízení (čl. 4 a čl. 6 odst. 1 věta druhá nařízení). Vlastník lesa však opět může zprostředkovatele písemně pověřit, aby jeho jménem prohlášení o náležité péči podal.

4.3. Prodej nastojato

Odběratel dřeva získává dřevo výkupem dřeva na stojato **od vlastníků lesa** a poté ho prodává svým jménem dalším zpracovatelům v dodavatelském řetězci. Na stojící dřevo se nařízení nevztahuje.

Právní řád ČR výslovně připouští, aby ještě před smýcením bylo dříví na pni prodáno osobě odlišné od vlastníka pozemku ovšem s tím, že **k přechodu vlastnického práva na kupujícího dojde nejdříve těžbou**, tj. právně **oddělením součásti od věci hlavní**. Až od tohoto okamžiku lze dříví považovat za samostatnou věc, a tudíž způsobilý předmět dalších vlastnických převodů. Oddělení právního režimu lesního porostu od pozemku určeného k plnění funkcí lesa tedy možné je, ovšem nikoliv v nejširší v úvahu připadající variantě (přechod vlastnického práva k porostu na kupujícího současně s uzavřením smlouvy), nýbrž ve variantě omezené (**přechod vlastnického práva k dříví na kupujícího až po těžbě**), kdy až do oddělení porostu má uzavřená kupní smlouva pouze závazkověprávní, nikoliv věcněprávní účinky. Je zřejmé, že to, co vlastník lesa uvádí do oběhu, nejsou stojící stromy, ale stromy oddělené od pařezu, tedy dříví.

Pouze vlastník lesa, který uvádí relevantní produkt (pokácené surové dřevo) na trh, podléhá povinnosti náležité péče jako hospodářský subjekt a musí předložit prohlášení o náležité péči.

5. Národní prováděcí zákon

Z důvodu implementace nařízení do právního systému ČR Ministerstvo zemědělství předložilo ke schválení novelu zákona č. 226/2013 Sb., která mimo jiné podrobně upravuje kompetence příslušných orgánů při provádění nařízení na vnitrostátní úrovni.

Prováděcí zákon rovněž zmocní příslušné orgány k ukládání opatření směřující k souladu s nařízením. Vyjmenovává příslušné orgány k provádění kontrol.

Kromě toho musí být v prováděcím právním předpise zakotveny sankce stanovené v nařízení, které se uplatní v případě porušení příslušných povinností stanovených v nařízení ze strany hospodářských subjektů.

Příloha I: Vybrané scénáře

Níže jsou uvedeny některé scénáře uplatňování nařízení pro různé typy vlastnictví lesů a lesnických sdružení. Představují výběr nejčastějších konstelací a nečiní si nárok na vyčerpávající výčet povinností.

1. *Malý vlastník lesa*

Scénář 1: Vlastník lesa prodává dřevo a sám podává prohlášení o náležité péči.

Vlastník lesa pokácí ve svém lese o rozloze 1 ha 50 m³ smrkového dřeva a prodá ho na pilu.

1. Před uvedením dřeva na trh (zde převodem vlastnictví) vlastník lesa vykoná náležitou péči (tj. zajistí, aby těžba proběhla v souladu s platnými právními předpisy ČR) a předloží prohlášení o náležité péči v informačním systému EU.
2. Za tímto účelem se zaregistruje a následně přihlásí do elektronického informačního systému EU a do formuláře prohlášení o náležité péči zadá následující informace:
 - své jméno a adresu,
 - HS kód prodáváného dřeva (surové dřevo je 4403, palivo 4401),
 - smrk (obchodní název),
 - *Picea abies* (vědecký název informační systém nabízí pouze v latinském jazyce),
 - 50 m³ (množství),
 - ČR (země produkce),
 - 49.657374N, 16.989678E (zeměpisné souřadnice pozemku).
3. Odesláním je prohlášení o náležité péči digitálně podepsáno tím vlastník lesa potvrzuje, že prodávané dřevo bylo vytěženo v souladu s článkem 3 nařízení.
4. Informační systém EU pak vygeneruje referenční číslo a ověřovací číslo, které vlastník lesa poskytne svému bezprostřednímu odběrateli dřeva.

Vlastník lesa uchovává prohlášení o náležité péči po dobu nejméně 5 let. Aby byl vlastník lesa schopen poskytnout všechny potřebné informace v případě kontroly, uchovává zejména související smlouvy o prodeji dřeva a faktury.

Scénář 2: Vlastník lesa prodává dřevo a pověřuje odběratele dřeva, nebo právnickou osobu poskytující lesnické služby k podání prohlášení o náležité péči.

Vlastník lesa pokácí ve svém lese 50 m³ smrkového dřeva a nabídne ho ke koupi pile.

1. Před uvedením vytěženého dřeva na trh vlastník lesa vykoná náležitou péči (tj. zajistí, aby těžba proběhla v souladu s platnými právními předpisy ČR) a následně zajistí předložení prohlášení o náležité péči (před vlastním uvedením dřeva na trh).
2. Za tímto účelem pověří zplnomocněného zástupce (například pilu), který není fyzickou osobou nebo mikropodnikem. Vlastník lesa je i nadále odpovědný za to, že dřevo je v souladu s čl. 3 nařízení. Plná moc musí být zplnomocněnému zástupci předložena písemně.
3. K předložení prohlášení o náležité péči v elektronickém informačním systému EU potřebuje pila jako zplnomocněný zástupce od vlastníka lesa tyto informace:
 - jméno a adresu vlastníka lesa,
 - HS kód prodáváného dřeva (surové dřevo je 4403, palivo 4401),
 - smrk (obchodní název),
 - *Picea abies* (vědecký název informační systém nabízí pouze v latinském jazyce),

- 50 m³ (množství),
 - ČR (země produkce),
 - 49.657374N, 16.989678E (zeměpisné souřadnice pozemku produkce dřeva).
4. Pila se zaregistruje, přihlásí do informačního systému EU a zadává získané informace. Odesláním je prohlášení o náležitě péči digitálně podepsáno a tím potvrzeno, že prodávané dřevo bylo vytěženo v souladu s článkem 3 nařízení.
 5. Informační systém EU pak vygeneruje referenční číslo a ověřovací číslo, které pila poskytne hospodářskému subjektu nebo obchodníkovi na bezprostředně následujícím stupni dodavatelského řetězce.

Vlastník lesa uchovává prohlášení o náležitě péči po dobu 5 let. Aby byl vlastník lesa schopen poskytnout všechny potřebné informace v případě kontroly, uchovává rovněž související smlouvu o prodeji dřeva a konečnou fakturu.

2. *Lesní družstvo*

Scénář 3: Lesní družstvo jako hospodářský subjekt

Lesní družstvo hospodaří na pronajatých lesních pozemcích svých členů a mimo jiné organizuje a provádí těžbu dřeva.

1. Lesní družstvo uvádí dřevo na trh a je tudíž z hlediska nařízení hospodářským subjektem.
2. Před uvedením vytěženého dřeva na trh družstvo vykoná náležitou péči (tj. zajistí, aby těžba proběhla v souladu s platnými právními předpisy ČR) a následně zajistí předložení prohlášení o náležitě péči (před vlastním uvedením dřeva na trh).
3. Za tímto účelem se lesní družstvo zaregistruje v elektronickém informačním systému EU a v prohlášení o náležitě péči uvede následující informace:
 - HS kód prodáváného dřeva,
 - obchodní název produktu,
 - vědecký název produktu (informační systém nabízí pouze v latinském jazyce),
 - množství obvykle v m³,
 - ČR (země produkce),
 - zeměpisné souřadnice pozemku(ů), na kterých bylo dřevo vyprodukováno.
4. Odesláním je prohlášení o náležitě péči digitálně podepsáno a tím potvrzeno, že prodávané dřevo bylo vytěženo v souladu s článkem 3 nařízení.
5. Lesní družstvo obdrží referenční číslo a ověřovací číslo z informačního systému EU, které poskytne hospodářskému subjektu nebo obchodníkovi na bezprostředně následujícím stupni dodavatelského řetězce.

Lesní družstvo uchovává prohlášení o náležitě péči po dobu 5 let.

3. *Velký vlastník lesa*

Scénář 4: Lesnická organizace

Společnost těží dřevo na svých pozemcích a prodává je různým odběratelům.

Při uvádění dříví na trh si společnost zvolí stupeň agregace, od jednotlivých porostních skupin a jednotlivých dodávek dřeva na odvozním lístku až po úroveň dílce, lesního úseku, LHC nebo celého státního podniku jako plánovací veličiny, vše odpovídá nařízení.

1. Před uvedením vytěženého dřeva na trh společnost vykoná náležitou péči (tj. zajistí, aby těžba proběhla v souladu s platnými právními předpisy ČR) a následně zajistí předložení prohlášení o náležité péči prostřednictvím elektronického informačního systému EU (před vlastním uvedením dřeva na trh).
2. Volba velikosti území a časového období produkce, ke kterému se bude vztahovat jedno prohlášení o náležité péči, je podrobně vysvětlena i s riziky v čl. 2.2. těchto vodítek.
3. V elektronickém informačním systému EU společnost v prohlášení o náležité péči uvede následující informace:
 - HS kód prodáváného dřeva,
 - obchodní název produktu,
 - vědecký název produktu (informační systém nabízí pouze v latinském jazyce),
 - množství obvykle v m³,
 - ČR (země produkce),
 - zeměpisné souřadnice pozemku(ů), na kterých bylo dřevo vyprodukováno.
4. Odesláním je prohlášení o náležité péči digitálně podepsáno a tím potvrzeno, že prodávané dřevo bylo vytěženo v souladu s článkem 3 nařízení.
5. Společnost obdrží referenční číslo a ověřovací číslo z informačního systému EU, které poskytne hospodářskému subjektu nebo obchodníkovi na bezprostředně následujícím stupni dodavatelského řetězce.
6. Společnosti, které jsou velkými podniky, podávají každoročně a veřejně v co nejširší míře, a to i prostřednictvím internetu, zprávy o svém systému náležité péče včetně opatření, která přijaly k plnění svých povinností stanovených v článku 8 nařízení.

Příloha II: Vzor povolení

Plná moc (vzor)

Tímto zmocňuji, _____
[Příjmení, jméno, název, adresa a datum narození oprávněného zástupce zmocnitele]

Paní/pana/organizaci

[příjmení, jméno, název, adresa, datum narození oprávněného zástupce zmocněnce] v níže uvedeném rozsahu. Plná moc se vztahuje na následující úkon(y):

- Předání prohlášení o náležitě péči podle čl. 4 odst. 2 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2023/1115 ze dne 31. května 2023 (EUDR) v informačním systému EU.
- Další informace: _____

Zplnomocněný zástupce nesmí provádět následující činnosti:

Zmocnitel se zavazuje poskytnout pověřenému zástupci informace potřebné pro tento účel. Pokud jde o rozsah této informační povinnosti, odkazuje se na čl. 4 odst. 2 EUDR a přílohu II EUDR.

Zplnomocněný zástupce (zmocněnec) předá automaticky vygenerované referenční číslo a ověřovací čísla (tokeny) zmocniteli ihned po předložení prohlášení o náležitě péči v informačním systému EU.

Součástí povolení je také převod v rámci dodavatelského řetězce.

- Referenční číslo a ověřovací číslo 1
- Referenční číslo, číslo ověření 1 a číslo ověření 2

Místo/datum/podpis oprávněného zástupce zmocnitele

Přijato:

Místo/datum/podpis oprávněného zástupce zmocněnce

Příloha III: Seznam nejběžnějších druhů dřevin v ČR s českými a latinskými názvy

Rod (<i>lat</i>)	Příklad druhů (<i>lat</i>)
Javor	javor klen (<i>Acer pseudoplatanus</i>) javor babyka (<i>Acer campestre</i>) javor mléč (<i>Acer platanoides</i>)
Bříza	bříza bělokorá (<i>Betula pendula</i>), bříza pýřitá (<i>Betula pubescens</i>) bříza karpatská (<i>Betula carpatica</i>)
Buk	buk lesní (<i>Fagus sylvatica</i>)
Douglaska	douglaska tisolistá (<i>Pseudotsuga menziesii</i>)
Kaštanovník setý	kaštanovník setý (<i>Castanea sativa</i>)
Tis	tis červený (<i>Taxus bacatta</i>)
Dub	dub letní (<i>Quercus robur</i>) dub zimní (<i>Quercus petraea</i>) dub červený (<i>Quercus rubra</i>)
Sorbus species	jeřáb břek (<i>Sorbus torminalis</i>) jeřáb oskeruše (<i>Sorbus domestica</i>) jeřáb ptačí (<i>Sorbus aria</i>) jeřáb ptačí (<i>Sorbus aucuparia</i>)
Olše	olše lepkavá (<i>Alnus glutinosa</i>) olše šedá (<i>Alnus incana</i>)
Jasan	jasan ztepilý (<i>Fraxinus excelsior</i>)
Smrk	smrk ztepilý (<i>Picea abies</i>), smrk sitka (<i>Picea sitchensis</i>)
Habr	habr obecný (<i>Carpinus betulus</i>)
Borovice	borovice lesní (<i>Pinus sylvestris</i>) borovice černá (<i>Pinus nigra</i>) borovice vejmutovka (<i>Pinus strobus</i>) borovice limba (<i>Pinus cembra</i>) borovice kleč (<i>Pinus mugo</i>)
Modřín	modřín evropský (<i>Larix decidua</i>) modřín japonský (<i>Larix kaempferi</i>)
Lípa	lípa velkolistá (<i>Tilia platyphyllos</i>) lípa malolistá (<i>Tilia cordata</i>)
Topol	topol černý (<i>Populus nigra</i>) topol bílý (<i>Populus alba</i>) topol osika (<i>Populus tremula</i>) topol šedý (<i>Populus x canescens</i>) topol balzámový (<i>Populus trichocarpa x maximoviczii</i>)
Trnovník	trnovník akát (<i>Robinia pseudoacacia</i>)
Jedle	jedle bělokorá (<i>Abies alba</i>), jedle obrovská (<i>Abies grandis</i>) jedle kavkazská (<i>Abies nordmanniana</i>)
Střemcha	střemcha obecná (<i>Prunus padus</i>) střemcha pozdní (<i>Prunus serotina</i>)
Jilm	jilm horský (<i>Ulmus glabra</i>) jilm habrolistý (<i>Ulmus minor</i>) jilm vaz (<i>Ulmus laevis</i>) jilm holandský (<i>Ulmus x hollandica</i>)
Třešeň ptačí	třešeň ptačí (<i>Prunus avium</i>)
Vrba	vrba bílá (<i>Salix alba</i>) vrba ušatá (<i>Salix aurita</i>) vrba jíva (<i>Salix caprea</i>) vrba šedá (<i>Salix eleagnos</i>) vrba křehká (<i>Salix fragilis</i>) vrba nachová (<i>Salix purpurea</i>)
Jabloň	jabloň lesní (<i>Malus sylvestris</i>)

Hrušeň

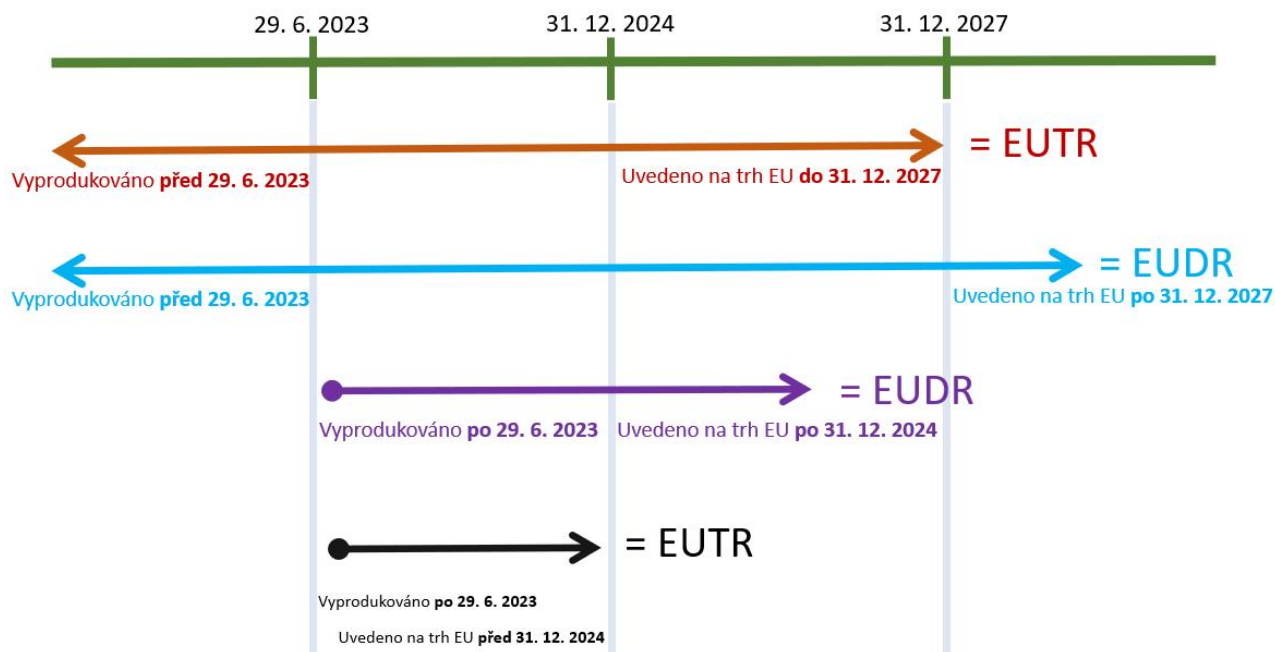
hrušeň planá (*Pyrus pyraster*)

Časová osa platnosti Nařízení EUTR a EUDR

Do 30. 12. 2024 podléhá dřevo a dřevařské výrobky uvedené na trh EU pod Nařízením EU č. 995/2013

V případě schválení odložení účinnosti nařízení se začne uplatňovat od 30. 12. 2025.

Vysvětlení:

První linka znázorňuje dřevo nebo dřevařský produkt vyroben před 29. 6. 2023, prvně uvedený na trh do 31. 12. 2027. Tímto tedy stále spadá pod EUTR.

Druhá linka znázorňuje, že dřevo nebo dřevařský produkt byl vyroben před 29. 6. 2023 (EUDR ještě vlastně neexistovalo), ale je prvně uveden na trh EU až po 31. 12. 2027, kdy skončí přechodné období EUTR-EUDR. Na ten produkt již neplatí EUTR i přesto, že byl vyroben před platností EUDR.

Třetí linka znázorňuje, že byl produkt vyroben po 29. 6. 2023 a uveden na trh EU po 31. 12. 2024, tudíž spadá pod EUDR.